

Pragmaatika kui hea kunsti garant

Indrek Grigor

Põgus ülevaade Tartu Kõrgema Kunstikooli diplomitööde kaitsmisel silmajäänust. Tartu Kõrgema Kunstikooli õppeprogrammi tugev kallutatuse tarbe-, see tähendab antud kontekstis just tarbitava kunsti poole, mõjub noorte kunstnike teema ja lahenduse valikule ka puhtkunstilises mõttes märksa positiivsemalt, kui arvata võiks. Räpparina tuntud S'Poom (kodaniku nimega Martti Poom) tunnistas, et teemaks valitud muusikavideo ta enese loole "Na'Miin" lähtus puhtpragmaatilisest ideest teha oma online-koomiksile reklaami. Tugevat isiklikust huvist lähtuvat motivatsiooni oli tunda ka Asko Kikkuli hästi teostatud muusikavideos Soome ansambli Iconcrash loole "My Sky", kus autor ei tõestanud mitte ainult suurepäraseid režissöörioskusi, vaid oli ise lahendanud ka grimmi ja kostüümid. Natuke idealistlikumalt positsioonilt lähtus fotosakonna lõpetaja ja tulevane Y-galerii uus juhataja Kaisa Eiche teoreetiline uurimus

"Kultuuritehase vajalikkus ja teostatavus Tartus", mida komisjon ja auditoorium, kellele teema väga korda läks, kritiseerisid kohatise naiivsuse tõttu, kuid seda enam võib loota, et kultuuritehas Tartus ikkagi käivitub.

Praktiliste kaalutlustega tööde kõval võiks teise häid tulemusi andnud tendentsina esile tuua uurimuslikuna lahendatud taieseid. Nii oli Carl-Christian Frey animafilmi "Pärastlõuna" süžee väline eesmärk stiliseeritud universalistlike ehk n-ö Harju keskmise väljanägemisega animategelaste loomine. Andrus Lauringsoni uurimuse "Capaskoop" teema oli Robert Capa legendaarne foto "Rojalisti langemine", mille kohta liikuvad erinevad legendid olid kokku võetud interdistsiplinaarse panoraamfotona, mille pidevalt muutuvat vaatevälja oli võimalik toolile istudes ja nuppudega manipuleerides paremale ja vasakule pöörata.

Omavalendral kombel haakub sama teemaga ka Berit Talpsepa kineetiline skulptuur "Superheterodüünavastuvõtt", mis töö käigus algsest klassikalisest mehaanilisest skulptuurist robotiliseks valgusinstallatsiooniks arenes, kehastades nõnda tööprotsessis kineetilise kunsti ajalugu ning haakudes otseselt diplomitööd kohustuslikuna saatva teoreetilise käsitluse sisuga justkui skulpturaalne kunstiajaloo uurimus.

Skulptuuriosakond pakkus sel aastal üldse palju üllatusi. Nii tooksin esile ka Eike Epliku pop-kultuuri ikooniliste kujutiste ja õigeusu klassikalist ikoonivormi ühendava plastikreljeefi "Ma saan aru, et ma ei ole orav", mille kaitsmine veidral kombel just komisjoni küsimuste tõttu kasvas suhteliselt sisutuks mulinaks teemal "Mis tunne on aru saada, et ma ei ole orav". See aga ei heida varju töö suurepärasele teostusele, kuigi juhendaja Anne Rudanovski suust kuulsin kõhklusenooti, et diplomand kipub taolises vormilises lahenduses liialt kinni olema.

Mööda ei saa ka fotoosakonnast, küll mitte jalustrabavate tööde, vaid pigem meediakära ja loomulikult ka osakonna kõrge reputatsiooni pärast. Iroonilisel kombel kaitses fotode kujul oma diplomitööd vaid üks osakonna lõpetajatest, Anna-Stina Treumund valguskastidesse paigutatud fotoinstallatsiooniga "Vaikiv dialoog", millele andis palju juurde ekspositsiooni kohaks valitud Rael Arteli galerii. Üldse oli TKKil ka tänavu taas, küll neist sõltumatutel põhjustel, raskusi oma diplomitööde eksponeerimisega. Kuigi tööd olid, nagu ütles pressiteade linnarahvale, näha toodud "otse linna südamesse", ei saa Athena keskust paraku kuidagi "vastavatuks" nimetada. Ehitusmüra ja tellingute vahel seiklemine tegi nii mõnegi kaitsmise jälgimise ning väljapaneku näituseks nimetamise võimatuks.

Meediakärale viidates pidasin silmas selgelt taotluslikult juba enne toimumist ootusärevust tekitanud Kalev Vapperi sotsiaalkollaaži "Vapper Kalev lõpetab kooli". Teostuslikult jäi see siiski natuke nõrgaks, kuigi peab mõnna, et "Tartu marsi" saatel avatud tahvel kooli seinal kirjaga "Siin koolis õppis aastal 2003–2007 Kalev Kalevipoeg Vapper" töötas päris hästi ja retsensent Jüri Ojaver mängis mängu kaasa, samas kui komisjoni esimees Marco Laimre püüdis oma komisjoni esimehe ja professori tiitli kohaselt käituda, nii et kollaaž küll moodustus, aga selle tugevaimaks komponendiks osutus paraku juhendaja Jaan Toomiku videosõnavõtt trellitatud akna taha asetatud teleri vahendusel. Samas, nagu ütleb ühe anekdoodi moraal: "Ei ole oluline, millest te kirjutate, vaid kes juhendab." Nii lõppes Vapperi etteaste formaalne osa sellega, et ta ema luges ette Vapperile laekunud kutse parimate lõpetajate auks korraldatavale presidendi vastuvõtule.